

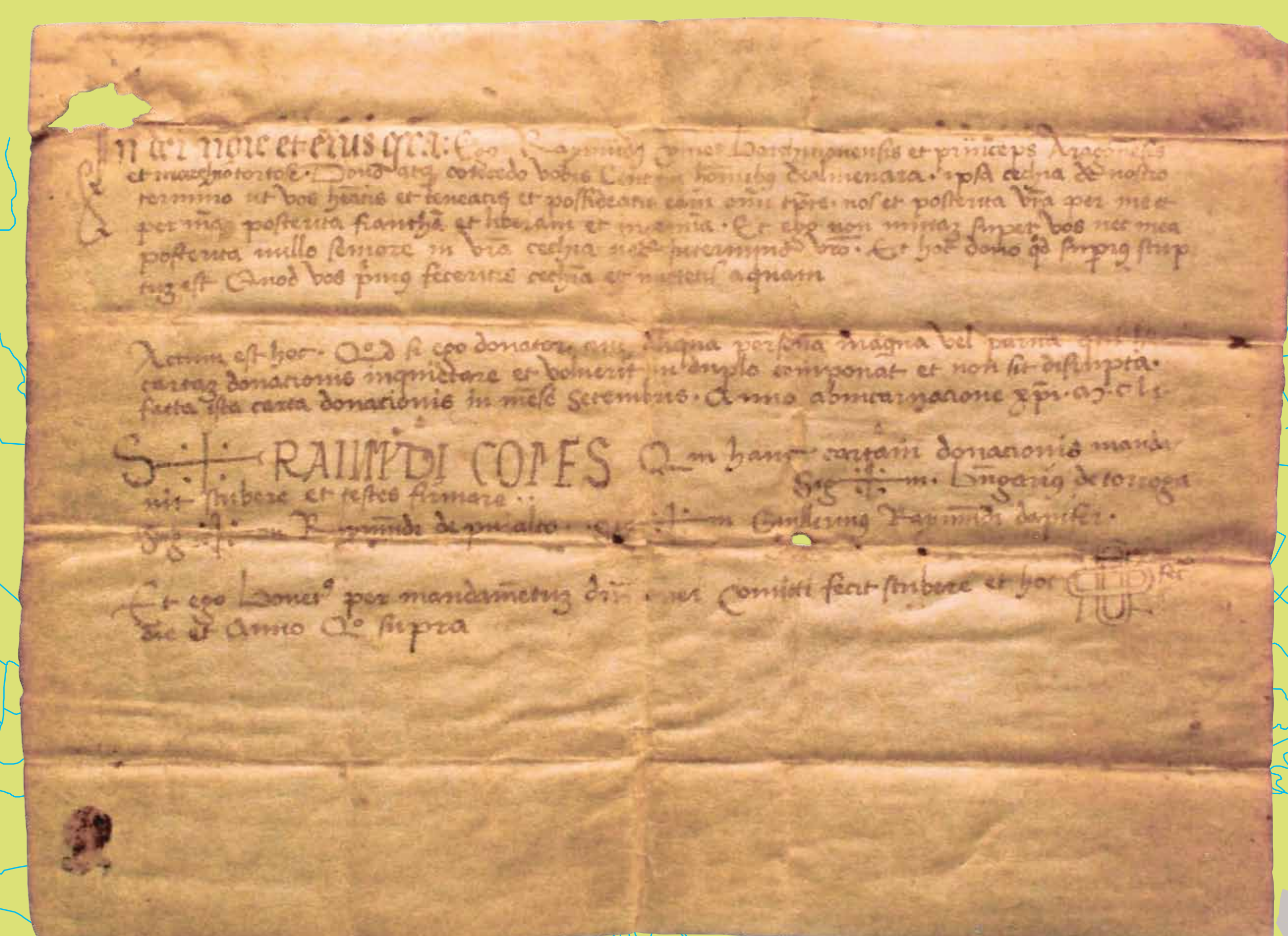

Les hortes històriques de Ponent

L'horta és un espai de conreu extens, força pla i irrigat. Les hortes solen estar situades al costat d'un riu i, sovint, a prop d'una ciutat o d'un nucli de població important. L'aigua per regar-les prové de sèquies o també de pous i sínies. S'hi sol fer un conreu intensiu, sobretot d'hortalisses i fruiters, encara que en algunes èpoques del passat també s'hi havien plantat vinyes, àlbers i, fins i tot, cereals. Trobem grans hortes sobretot als països mediterranis; una de les més notables és la de València.

L'Antiga sèquia d'Almenar

Un dels primitius models d'horta fluvial seria la de la sèquia d'Almenar, embrió de l'actual canal de Pinyana. Tenim referències d'època musulmana d'un primer sistema de regadiu que no ultrapassava els límits del castell d'Almenar, inclouria en el seu trajecte diferents assentaments com torres, almúnies i nuclis més o menys poblats, com Andani, Alfarràs, Sanfaduc, l'Almúnia (actualment encara perdura el topònim del "pont de la Munya") o la Torre de Santa Maria, acabant probablement en aquest indret o en el conegut ull de Ratera.

1- Document de donació de la sèquia a Almenar per Ramon Berenguer IV, l'any 1151, que es troba a l'Arxiu Municipal d'Almenar (Fotografia Josep Fornis)

Període de construcció	
Segle X	
Segles XI - XII	
Segles XII - XIII	
Zona urbanitzada	

2- Antic molí senyorial del marquès a la vila d'Alfarràs, vers l'any 1935 (Fotografia Arxiu Nacional de Catalunya)

3- Primer complex fabril entorn de la sèquia de Pinyana a Alcarràs (Rosselló), vers l'any 1904, on hi ha la fàbrica de paper, un molí olier i un altre de farina, el del Bota (Fotografia Altresa)

A circular photograph of a historic building facade in a village. The building is made of stone and plaster, showing signs of age and repair. It has several windows, some with wooden shutters, and a small balcony. A sign is visible on the wall.

Fotografia: Familia Moncusí

està situat el bell mig de l'horta de Lleida, concretament a la partida de Granyena. Es tracta d'un molí fariner documentat per primer cop el 1260, tot i que probablement la seva construcció devia ser anterior i molt lligada a la creació de la sèquia de Fontanet. Sembla que arran de la reconquesta cristiana el 1149 va ser donat al repoblador Ramon de Cervià, del qual va heretar el nom. En la seva darrera etapa, a partir de la dècada dels 50 del segle XX, va ser utilitzat com a serradora de pedra i, més tard, per a generar electricitat.

és un antic molí fariner que aprofita l'aigua de la sèquia de Fontanet, a l'antic poble de Vilanova de l'Horta, del qual és el darrer vestigi. D'origen medieval, conserva els trets més importants: l'estructura general, la maquinària i el pas de l'aigua de la sèquia. Consta de captació, pou, dues rodes hidràuliques i dues moles. A principis del segle XX fou electrificat. Sobre de la sala de màquines, s'hi trobaven els magatzems de gra i farina i l'hostatge del moliner a la casa annexa.

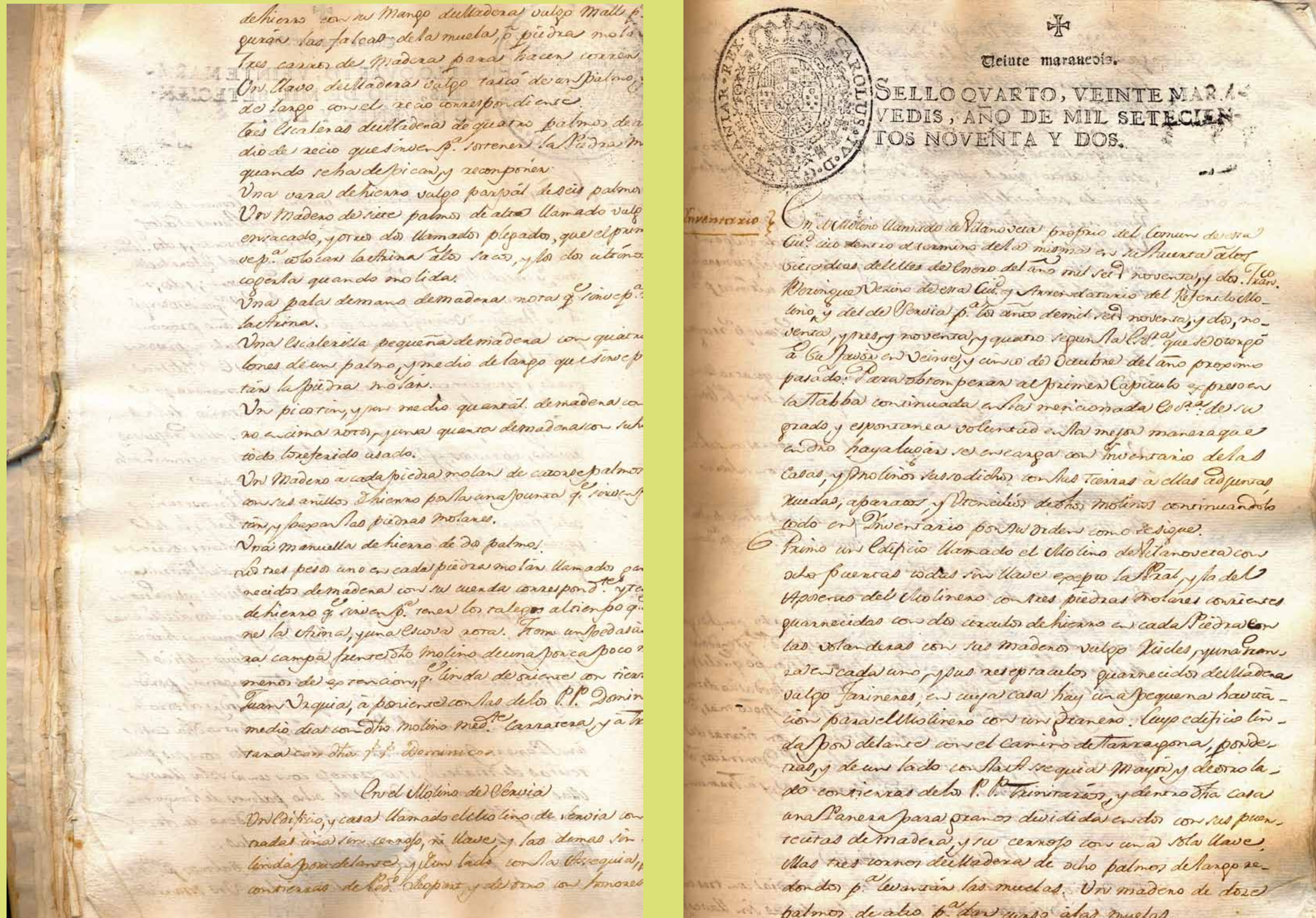
va ser un molí fariner situat entre Vilanova de la Barca i Alcoletge que, a més de dedicar-se a la molta de farina, la major part de la seva existència, en la seva darrera etapa, va convertir-se en un dels restaurants més prestigiosos del país. Va ser un molí de gran importància per al territori més pròxim, especialment durant la postguerra viscuda la dècada dels 40 del segle XX. Actualment està totalment deriu i només en queda alguna estructura que fa molt difícil la seva interpretació.

A large, complex industrial machine, likely a steam engine or pump, is the central focus. It features a large flywheel on the right side and various mechanical components, including pipes and structural supports. The machine is situated in a dark, industrial setting, possibly a factory or workshop, with a high ceiling and visible structural elements. The lighting is somewhat dim, highlighting the metallic surfaces and the intricate details of the machinery.

Dia. 10 de Junho de 1752.		L. 10		L. 11		L. 12		L. 13		L. 14		L. 15		L. 16		L. 17		L. 18		L. 19		L. 20		L. 21		L. 22		L. 23		L. 24		L. 25		L. 26		L. 27		L. 28		L. 29		L. 30		L. 31		L. 32		L. 33		L. 34		L. 35		L. 36		L. 37		L. 38		L. 39		L. 40		L. 41		L. 42		L. 43		L. 44		L. 45		L. 46		L. 47		L. 48		L. 49		L. 50		L. 51		L. 52		L. 53		L. 54		L. 55		L. 56		L. 57		L. 58		L. 59		L. 60		L. 61		L. 62		L. 63		L. 64		L. 65		L. 66		L. 67		L. 68		L. 69		L. 70		L. 71		L. 72		L. 73		L. 74		L. 75		L. 76		L. 77		L. 78		L. 79		L. 80		L. 81		L. 82		L. 83		L. 84		L. 85		L. 86		L. 87		L. 88		L. 89		L. 90		L. 91		L. 92		L. 93		L. 94		L. 95		L. 96		L. 97		L. 98		L. 99		L. 100		L. 101		L. 102		L. 103		L. 104		L. 105		L. 106		L. 107		L. 108		L. 109		L. 110		L. 111		L. 112		L. 113		L. 114		L. 115		L. 116		L. 117		L. 118		L. 119		L. 120		L. 121		L. 122		L. 123		L. 124		L. 125		L. 126		L. 127		L. 128		L. 129		L. 130		L. 131		L. 132		L. 133		L. 134		L. 135		L. 136		L. 137		L. 138		L. 139		L. 140		L. 141		L. 142		L. 143		L. 144		L. 145		L. 146		L. 147		L. 148		L. 149		L. 150		L. 151		L. 152		L. 153		L. 154		L. 155		L. 156		L. 157		L. 158		L. 159		L. 160		L. 161		L. 162		L. 163		L. 164		L. 165		L. 166		L. 167		L. 168		L. 169		L. 170		L. 171		L. 172		L. 173		L. 174		L. 175		L. 176		L. 177		L. 178		L. 179		L. 180		L. 181		L. 182		L. 183		L. 184		L. 185		L. 186		L. 187		L. 188		L. 189		L. 190		L. 191		L. 192		L. 193		L. 194		L. 195		L. 196		L. 197		L. 198		L. 199		L. 200		L. 201		L. 202		L. 203		L. 204		L. 205		L. 206		L. 207		L. 208		L. 209		L. 210		L. 211		L. 212		L. 213		L. 214		L. 215		L. 216		L. 217		L. 218		L. 219		L. 220		L. 221		L. 222		L. 223		L. 224		L. 225		L. 226		L. 227		L. 228		L. 229		L. 230		L. 231		L. 232		L. 233		L. 234		L. 235		L. 236		L. 237		L. 238		L. 239		L. 240		L. 241		L. 242		L. 243		L. 244		L. 245		L. 246		L. 247		L. 248		L. 249		L. 250		L. 251		L. 252		L. 253		L. 254		L. 255		L. 256		L. 257		L. 258		L. 259		L. 260		L. 261		L. 262		L. 263		L. 264		L. 265		L. 266		L. 267		L. 268		L. 269		L. 270		L. 271		L. 272		L. 273		L. 274		L. 275		L. 276		L. 277		L. 278		L. 279		L. 280		L. 281		L. 282		L. 283		L. 284		L. 285		L. 286</	
---------------------------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	----------	--

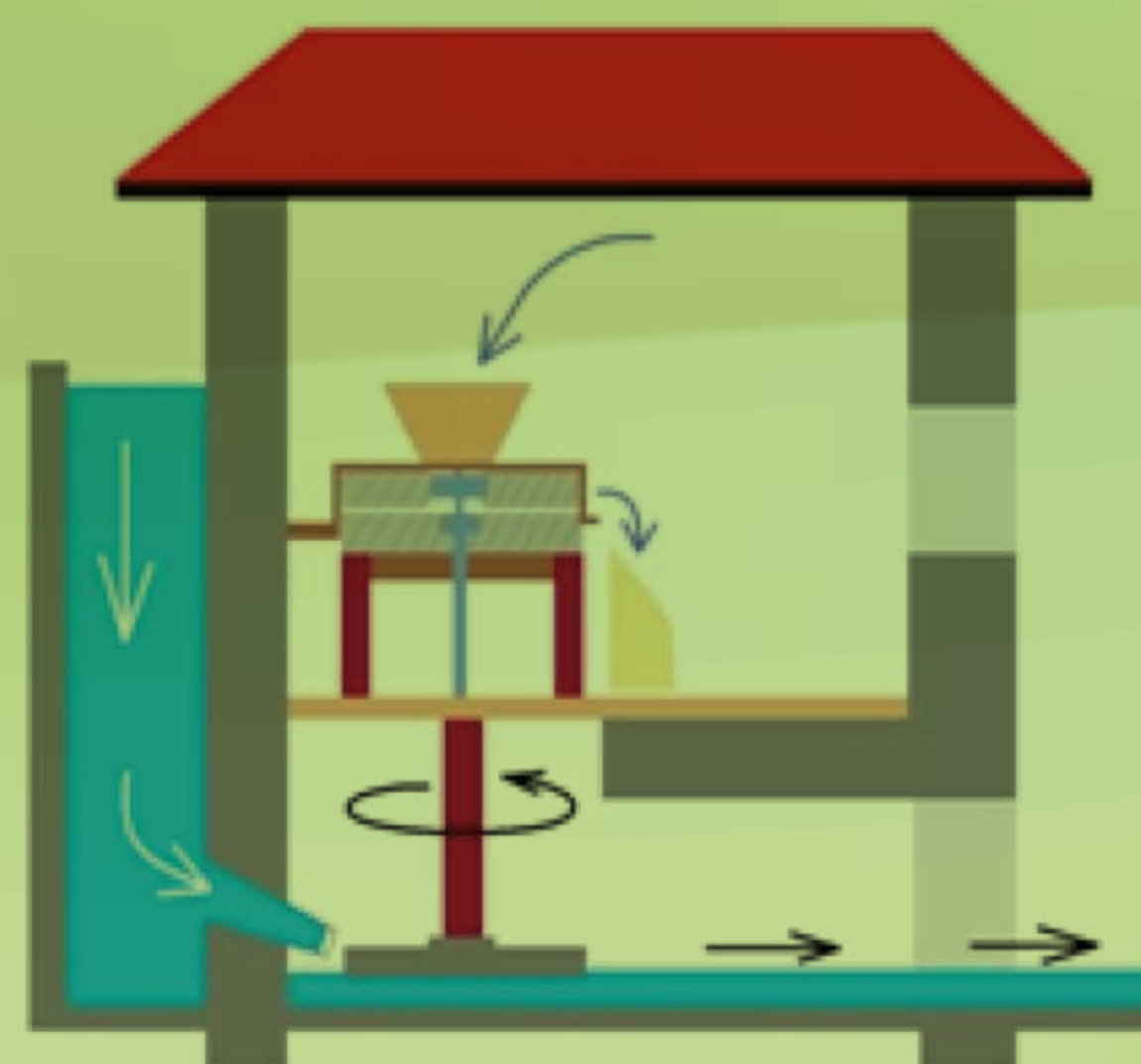
Sacs de blat rebut i farina produïda en diversos molins de Lleida., 10 de febrer de 1752. Font: CAT AML, Fons municipal, Llibre del pesador del blat i la farina, 1751-1752, folis 113v-114r. Reg. 298.

Inventari del molí de Vilanova, en el marc de l'arrendament dels molins de Cervià i Vilanova, 1792. Font: CAT AML (Arxiu Municipal de Lleida). Fons municipal. Llibre d'actes d'arrendaments de la Junta de Propis. 1791-1803, folis 36r-36v. Reg. 185.

La pressió que arriba a generar el salt d'aigua en entrar a l'àmbit del cacau del molí fer la força necessària per moure tot el mecanisme de les moles.

Aquesta força hidràulica fa girar primerament les pales del rodet, peça que es troba situada a l'espai del cacau. En l'eix vertical d'aquest rodet, l'arbre va rotant en si mateix a mesura que el rodet gira. I ja en un pis superior, aquest eix o arbre fa rotar la mola volandera, que ho fa sobre una altra mola fixa. D'aquesta manera, el cereal que s'introdueix entre ambdues moles es mol per convertir-se en farina.

HORTA
RIU

Grup d'Estudis
Ateneu Popular de Ponent

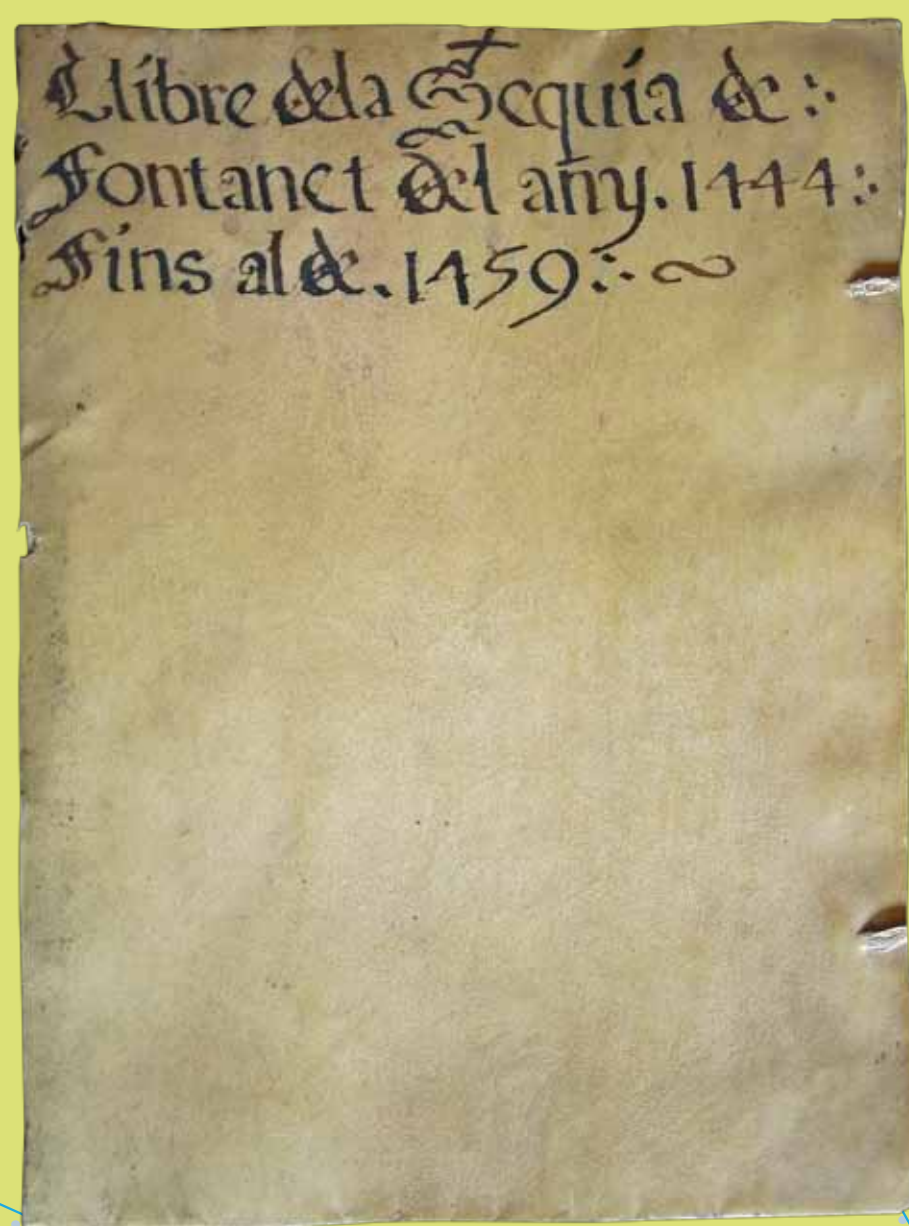
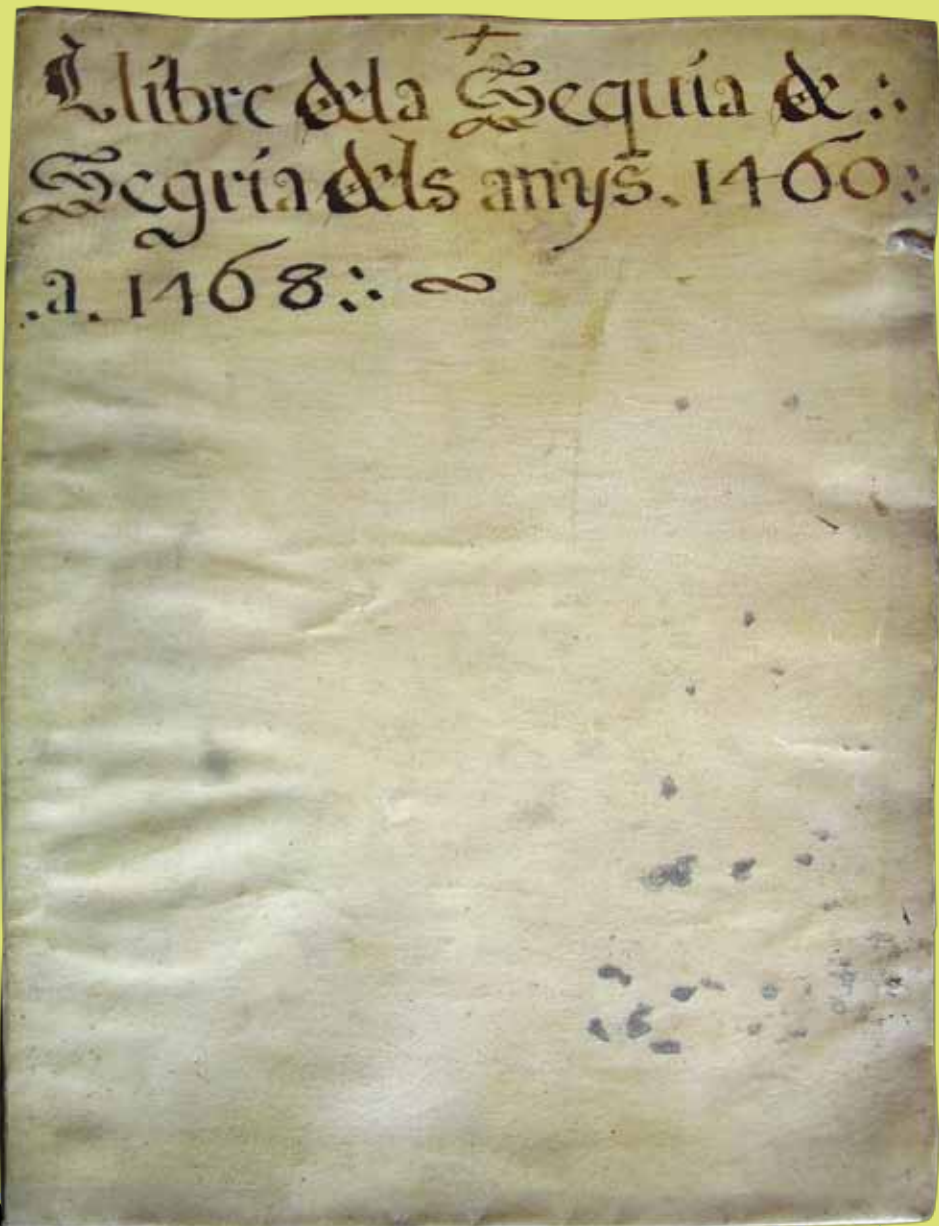
L’Horta de Lleida

L’Horta de Lleida, una realització andalusina en paral·lel als regadius d’Andalusia i València, és el resultat del treball dels seus habitants. L’esplendor medieval és aturat per la crisi del segle XVII i per la prohibició d’habitar-hi fins que a la segona dècada del segle XX es repobla i es colonitzen les zones més allunyades que havien estat abandonades. Aquesta és la base que permetrà la seva recuperació per a la producció hortícola tradicional, la nova orientació frutera i el lleure. L’expansió urbana de Lleida l’ha reduït en les darreres dècades, esdevenint un bé que cal protegir.

La Junta de Sequiatge

Davant les queixes dels usuaris de Pinyana i Fontanet, el 1758 es crea la primera Junta de Sequiatge, que serà establerta definitivament el 1794, amb l'aprovació de les ordinacions. Fins aleshores l'ajuntament de Lleida tenia un control sobre les aigües. Als senyors i/o ajuntaments que regaven els acensava l'aigua. El cas del terme de Lleida és diferent, ja que es pagà un quartà de blat per jornal (uns sis litres) per a regar. La preeminència de Lleida durà fins que, ja en el segle XX, es creà la Comunitat Central de Regants dels Canals de Pinyana i Fontanet primer (1955), i la Comunitat General després (1967).

Libres del Sequiatge de la sèquia del Segrià (Pinyana) i de Fontanet, segle XV. Arxiu de la Junta de Sequiatge.

Producció de l’Horta de Lleida el 1858

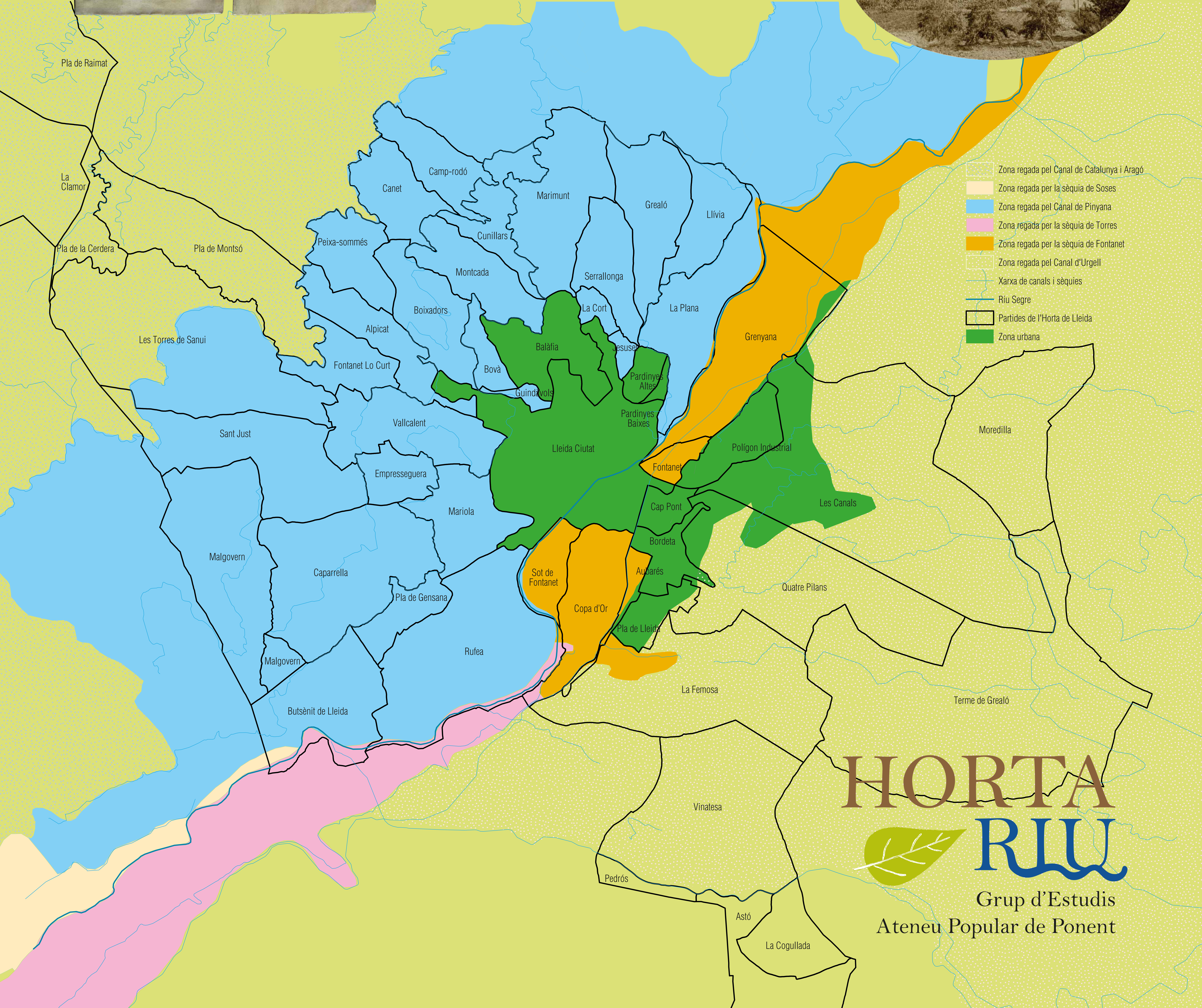
La processó de la Verge de Grenyana passa davant d'un dels primers plantats de l'especialització frutera de la segona meitat del segle XX. Fotografia cedida per Teresa Vidal Jornet.

Producte	Valor (rals)	Jornals	Producció	Preu (rals)	Unitat
Blat	1.520.000	3.600	20.000	76	quartera
Ordi	72.000	340	2.000	36	quartera
Panís	18.500	150	500	37	quartera
Cigrons	4.550	10	50	91	quartera
Mongetes	70.000	250	1.000	70	quartera
Faves	8.400	25	150	56	quartera
Pèsols	1.250	10	25	50	quartera
Patales	18.000	150	6.000	3	roves
Olives	520	20	26	26	quartera
Raim	2.856		476	6	roves
Figues	50.052		4.171	12	roves
Pomes	976		244	4	roves
Nous	4.000		100	40	quartera
Frutes seques	17.112		2.852	6	roves
Oli d'oliva	1.449.000	8.888	40.250	36	roves
Vi	420.000	4.890	42.000	10	càntirs
Vinagre	3.300		550	6	càntirs
Aiguardent	156.000		3.000	52	roves
Canem	15.000	10	500	30	roves
Seda	15.600		10	1.560	roves

Comisión Permanente de Estadística de la Provincia de Lérida, registre 1619/1564. Arxiu Municipal de Lleida.

Imatge fotogràfica de l'Horta de Lleida als anys 30 del segle XX (tons particular).

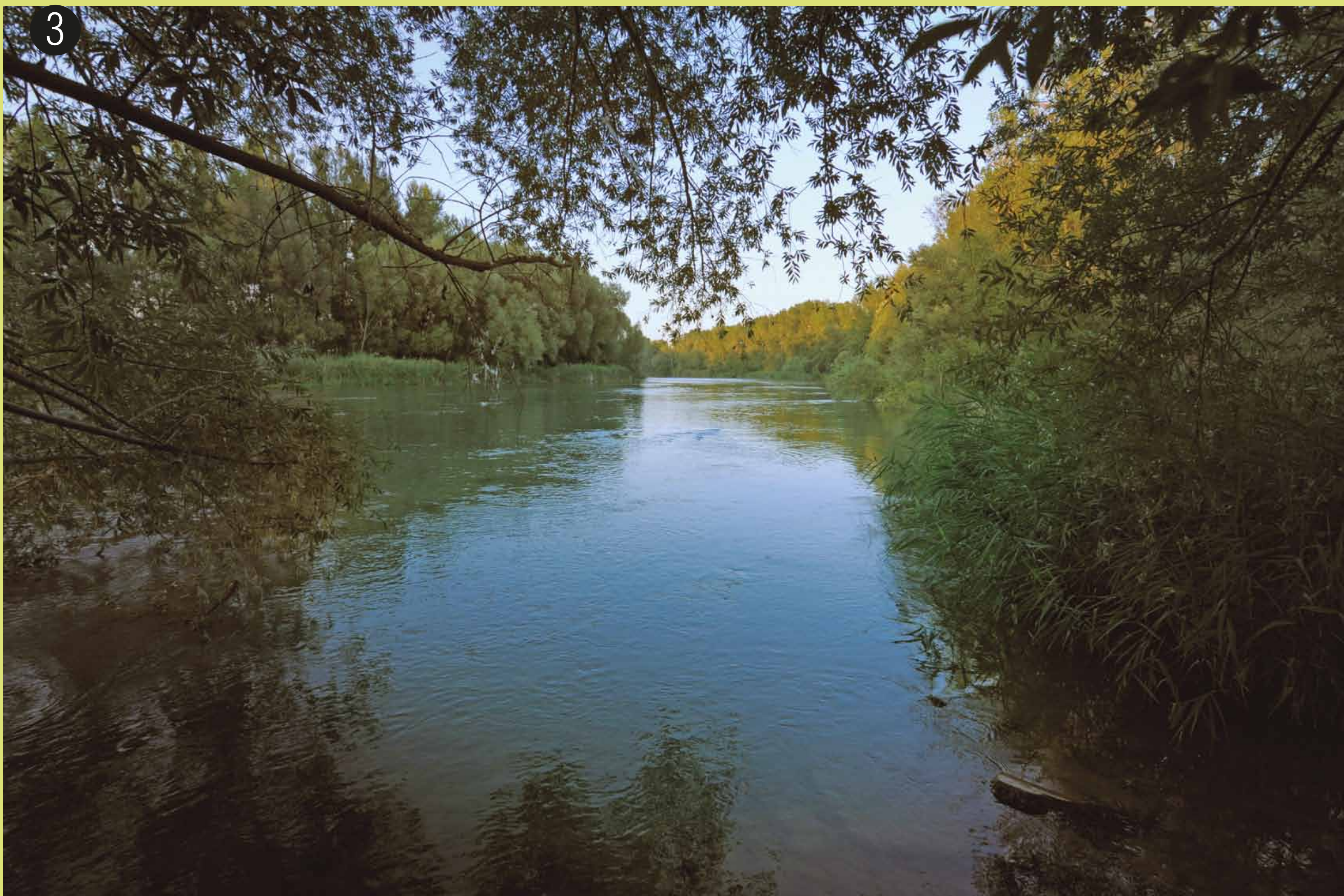
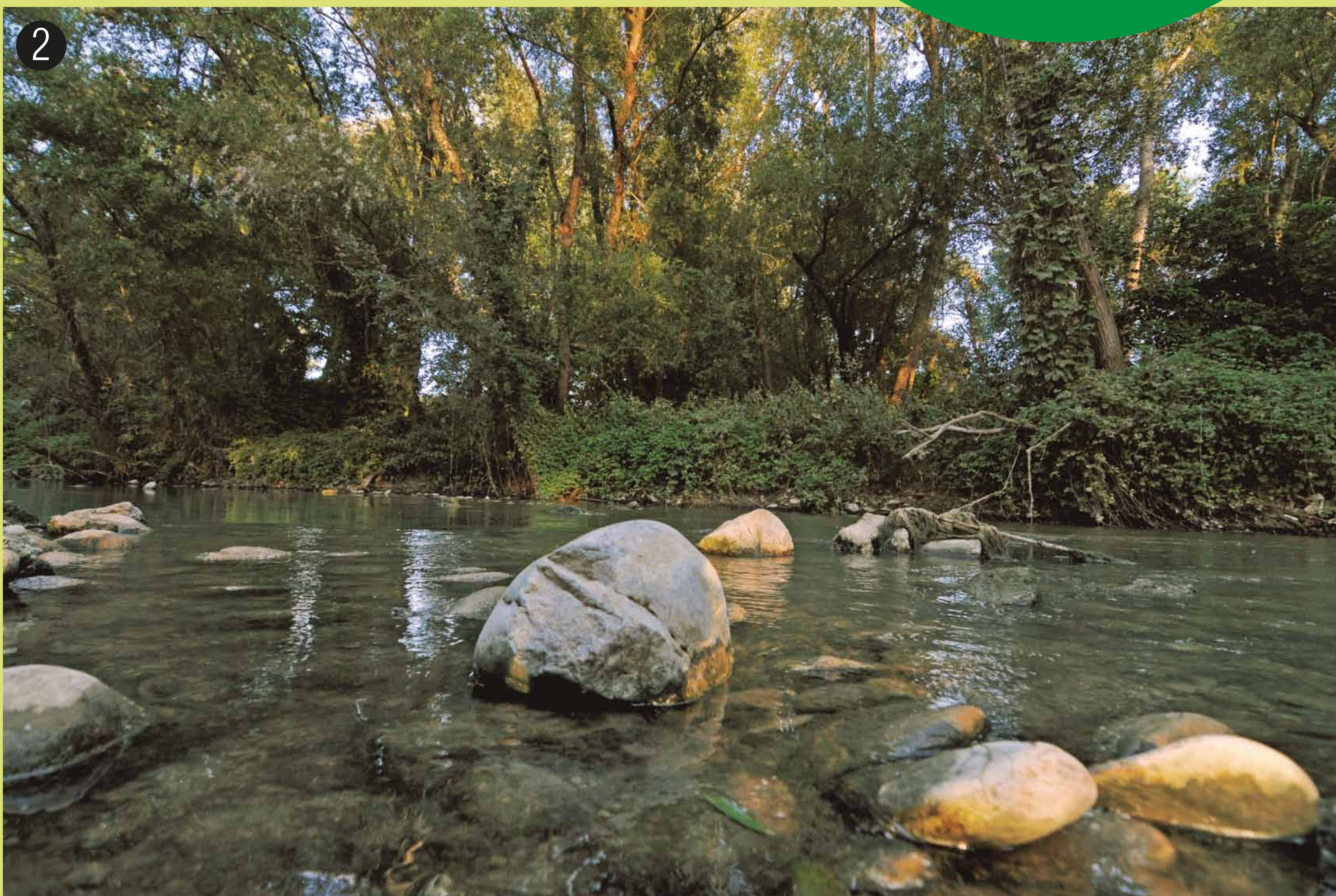
Aspectes ambientals

Les característiques de la construcció de les sèquies històriques les han dotat d'uns valors ambientals assimilables als rius naturals, ja que s'han integrat al territori adaptant-se a la topografia, mantenint els marges naturals, contribuint a diversificar l'agricultura i generant pocs moviments de terra. Així, les conduccions de terra permeten el creixement de la vegetació al marge, amb alguns arbres dispersos de gran port i amb raconades on es desenvolupa un bosc de ribera frondós i exuberant.

La vegetació de ribera reté els nutrients i contribueix a la neteja de l'aigua perquè filtra la matèria en suspensió i incorpora nitrogen i fòsfor a les plantes, traient-lo de l'aigua. A més a més, actua com a corredor ecològic territorial que permet la vida i el moviment dels éssers vius pel territori. Els racons on es desenvolupa el bosc de ribera són illes de biodiversitat que ofereixen aliment, recer i hàbitat a gran diversitat de plantes i animals.

El territori delimitat entre la sèquia de Fontanet i el riu Segre conté espais naturals d'interès com el Sot del Fuster, l'aiguabarreig dels rius Corb i Segre o les Mitjanes d'Alcoletge i de Lleida que en conjunt configuren un corredor fluvial de gran valor ecològic.

1. Espai natural del Sot del Fuster, Vilanova de la Barca. (Fotografia: Antoni Benavente)
2. Aiguabarreig dels rius Segre i Corb, Vilanova de la Barca. (Fotografia: Antoni Benavente)
3. La Mitjana d'Alcoletge. (Fotografia: Antoni Benavente)
4. La Mitjana de Lleida. (Fotografia: Esther Fanlo)

Transformació
del sistema hidràulic
de la sèquia Fontanet
(X-XIV)

Sèquia de Fontanet

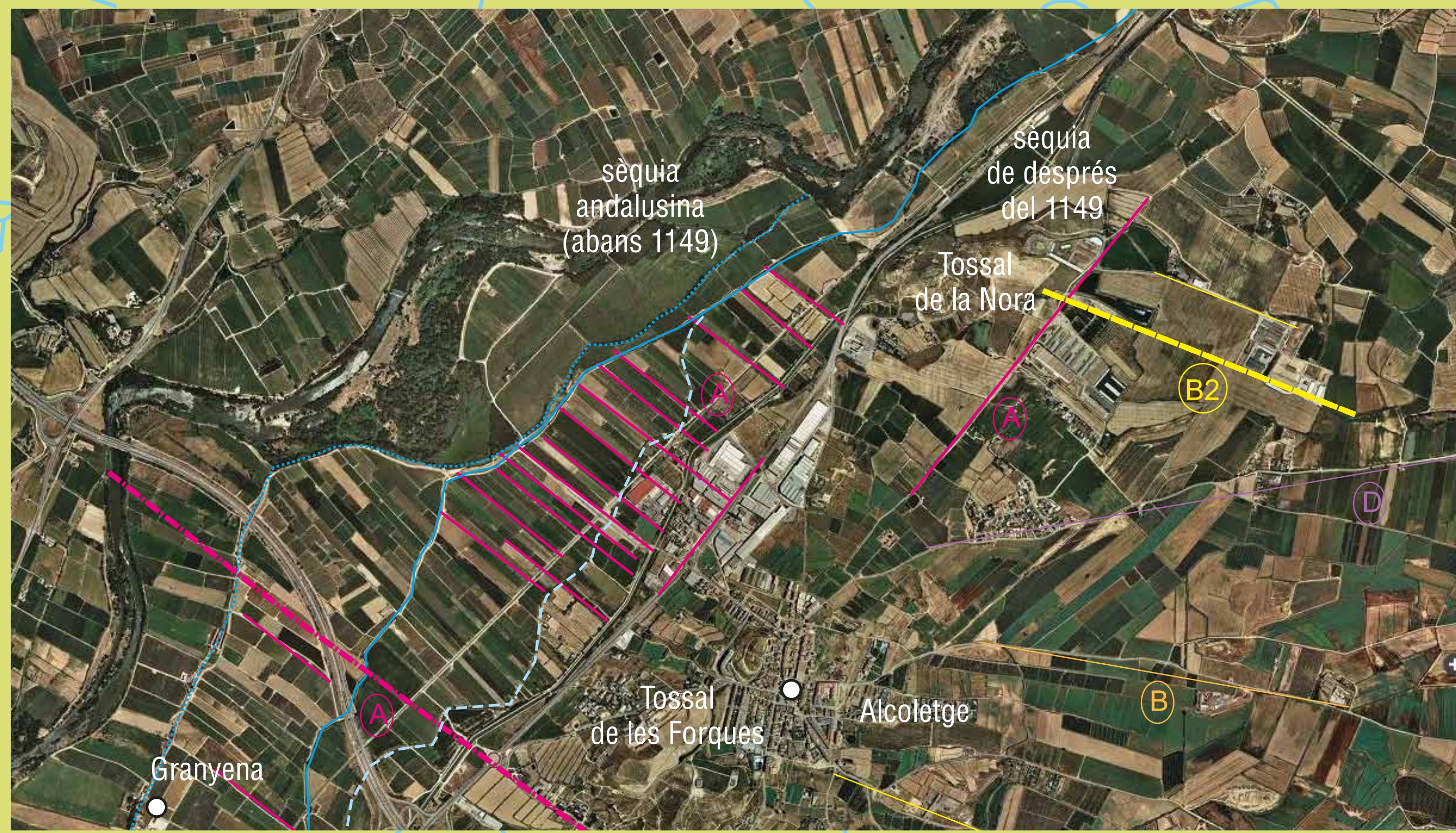
La sèquia de Fontanet constitueix un dels sistemes de reg més antics. Construït probablement al segle X, durant el període musulmà, va ser dissenyat fonamentalment per proveir d'aigua la principal horta urbana de Lleida, la de Fontanet.

A partir de la conquesta feudal, al segle XII, aquesta primera xarxa es va ampliar per poder regar les hortes d'altres poblacions riberenques. L'any 1184, el rei Alfons el Cast concedeix al noble Ramon de Cervera i als Templers la sèquia que anava des de Castellpagès (terme de Vilanova de la Barca) fins a Torres de Segre i Gebut (terme de Soses).

Paisatge històric

En el paisatge que observem a l'oest d'Alcoletge s'han conservat testimonis de les actuacions de l'home al llarg dels darrers dos mil anys. Molts dels camins, dels límits de camps i, fins i tot, dels límits municipals actuals també coincideixen amb unes orientacions que es van crear quan es va parcel·lar la plana de Lleida en època romana. Si ens fixem en el mapa, veiem que les parcel·les d'horta de la Plana d'Alcoletge tenen la mateixa orientació que l'anomenada centuriació A de Lleida o Ilerda, relacionada amb el moment de creació de la ciutat romana. En canvi, les del límit nord, segueixen l'orientació del sistema parcel·lari romà que hem anomenat B2.

1- Entrador de Térmens (partida Sot del Fuster, Térmens) 2- Antigues comportes (partida Sot del Fuster, Térmens) 3- Gabions del Sot del Fuster (espai natural Sot del Fuster, Vilanova de la Barca) 4- Antiga canalització (partida los Hortos, Vilanova de la Barca) 5- Pont Espallat (Partida los Hortos, Vilanova de la Barca) 6- La Mina (Vilanova de la Barca) 7- Punt de captació (Partida del Reguer, Vilanova de la Barca) 8- Casa de bombes (partida los Sots, Vilanova de la Barca) 9- Molí de la Nora (partida los Sots, Vilanova de la Barca) 10- Boquera d'Alcoletge (partida la Plana, Alcoletge) 11- La Secleta (partida la Plana, Alcoletge) 12- Niu de metralladores (Ribas del Pont, Alcoletge) 13- Pont d'Alcoletge (Alcoletge) 14- Pont del Roig (partida la plana, Alcoletge) 15- Pont de Grenyana (partida Grenyana, Lleida) 16- Molí de Cervià (partida de Grenyana, Lleida) 17- Molí de Sant Anastasi (Lleida) 18- Salt de Riqué (partida Aubarès, Lleida)

(Fotografies: Grup d'Estudis Horta-Riu)

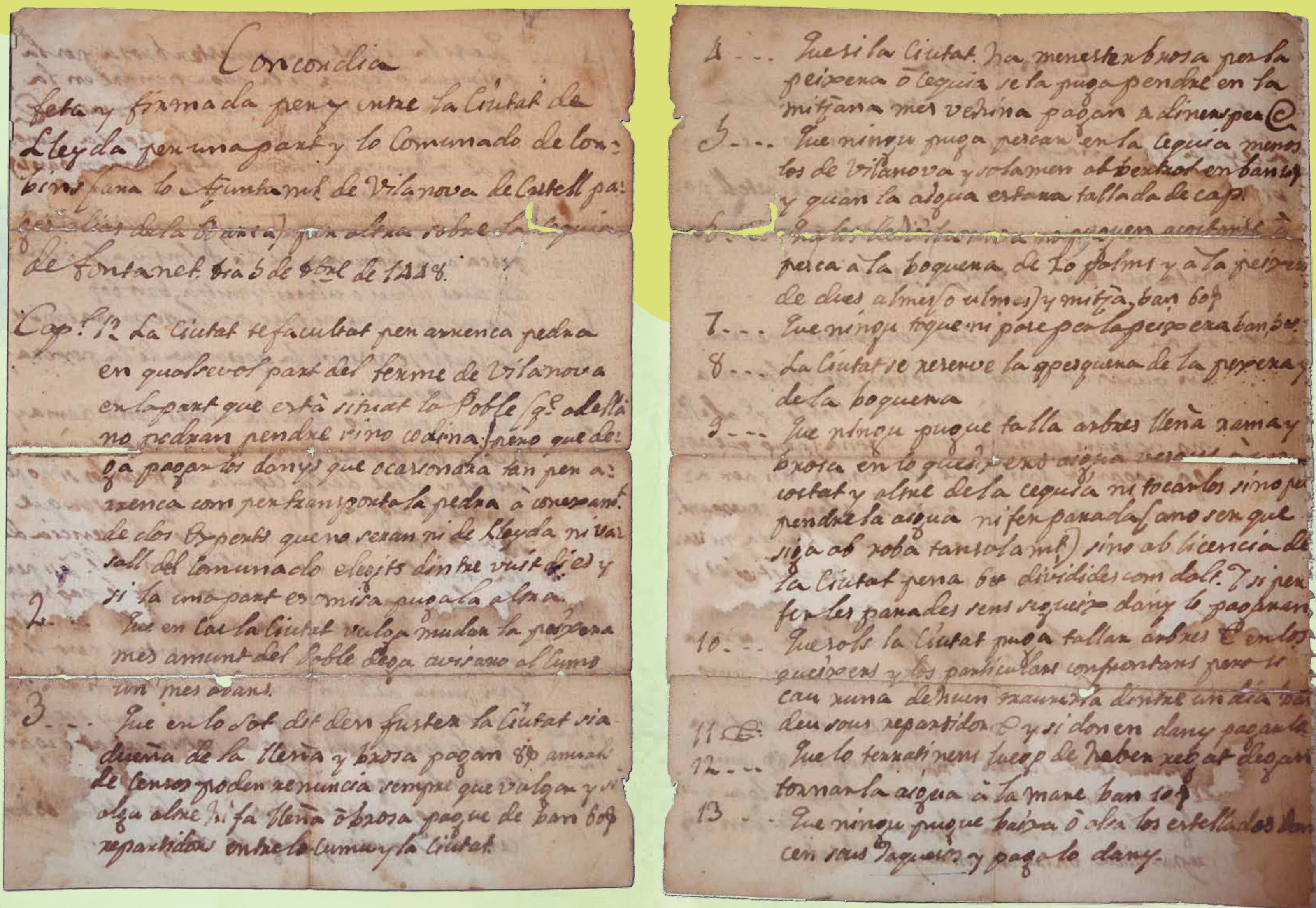
Recull etnològic

EL CONFLICTE DE LA PELL

“hi ha un document que el tenen a Ca l’Oliva me sembla que és, que és molt antic aquest document... és de quan es va construir la sèquia, que no se quan devia ser... diuen que la van fer els moros. Segons aquell document hi havia una concessió d’aigua que encara s’utilitza ara, per sempre...”

(Veí de Vilanova de la Barca, 2012)

Un dels aspectes més mitificats al llarg del temps dins l’imaginari col·lectiu de la sèquia de Fontanet ha estat el conflicte que històricament s’ha donat entre els regants de Lleida i els d’Alcoletge i Vilanova de la Barca. Aquest afer ve d’un passat molt llunyà i sempre sobre la base d’un suposat dret que gaudien les poblacions situades fora del terme de Lleida que quedava plasmat en un document molt antic que popularment es coneix com la “pell”. El dret, a grans trets, consistia a gaudir del regadiu de manera gratuïta a canvi del lliure pas i construcció de la sèquia en els terrenys d’aquests dos pobles.

Fotografies de la transcripció conservada de la Concordia de 1448 entre la ciutat de Lleida i el Comandador de Corbins (Fotografia: Xavier Esterri)

Pres a i boca de la sèquia de Fontanet a Tèrmens. Diari de l’Exposició de la Confederació Sindical Hidrogràfica de l’Ebre (Lleida, 1928).

LA CULADA SE’N VA A JOVA

“per fer algunes fenyes pues s’havia de recórrer als quatre de bona fe, regants del final que són los que patien més les conseqüències i, per lo tant, aquestos són els que arrimaven l’hombro perquè si no hi havia aigua ells eren los primers de quedas sense”

(Veí de Lleida, 2012)

La combinació d’una aportació voluntària en forma de treball coneguda com “anar a jova” i els esforços titànics d’un petit grup de gent de bona voluntat disposada a tot per tal de garantir el cabal d’aigua necessari per a la seva subsistència, definien la “culada” de la sèquia. Aquest nom el reben els regants de la part final de la sèquia, protagonistes d’excepció d’un canvi entre el model tradicional dels sistemes de regadiu històrics, cap a un nou model més d’acord amb la modernitat i el desenvolupament cap a una agricultura de gran productivitat.

LA PESCA A L’HORTA

“també teniam un sistema per caçar peixos... era com una caragolera... naltres pel gasto de casa anavem allí (a la sèquia), lligavam allò amb un abre i aquest traste tot de mimbres li ficaem menjar a dins i el peix agafava aquell forat per menjar, però llavors no sabia trobar la sortida... pescaves casi bé cada dia i ja no el compraves”

(Veí de Tèrmens, 2012)

Una de les activitats que es feien a les hortes fluvials era la pesca, que permetia completar la dieta de les famílies pageses de l’horta. De fet, hom parava diferents arts de pesca tradicional (parades de canyís, anguileres, filats...) tant a la sèquia com al riu i es pescava sobretot madri-lla, truita, anguila i cranc. Especial rellevància tenien els pescadors de ribera, que havien convertit l’art de la pesca fluvial en un ofici i que subministraven el peix a les llars de l’horta. El “Pescadore de la Plana” o el “Tòfol” són alguns dels noms que sovintejaven les tolles del riu situades davant de l’horta amb les seves barques o “pontones”.

Barca amb pescador a Corbins (Fons particular de la família Gené)

EL MANTENIMENT DE LA PEIXERA

“a l’estiu, quan no baixava gaire aigua al riu, havíem d’anar a fer peixera... anar a jova... a tallar feixos de canyes i posar estakes clavades i posar gàbies de tela amb pedres per desviar l’aigua... era una desviació amb diagonal... les roques del riu eren les que feien de peixera”

(Veí d’Alcoletge, 2012)

Una de les tasques anuals de manteniment de la sèquia de Fontanet era el condicionament i la reparació de la peixera o entrador de Tèrmens. Sobre el llit del riu encara resten algunes de les roques que formaven la parada o peixera de l’antiga sèquia de Fontanet. Era la Junta de Sequiatge l’encarregada d’organitzar les “quadrilles” als pobles. En alguns casos, fins i tot, s’hauria contractat els serveis de la barca del pescador Josep Mata Solé per ajudar en les tasques de condicionament de la peixera.

Sequier obrint la pala. Fotografia publicada al llibre “Records d’un rec urbà”. IMAC, 2006.

Miscel·lània

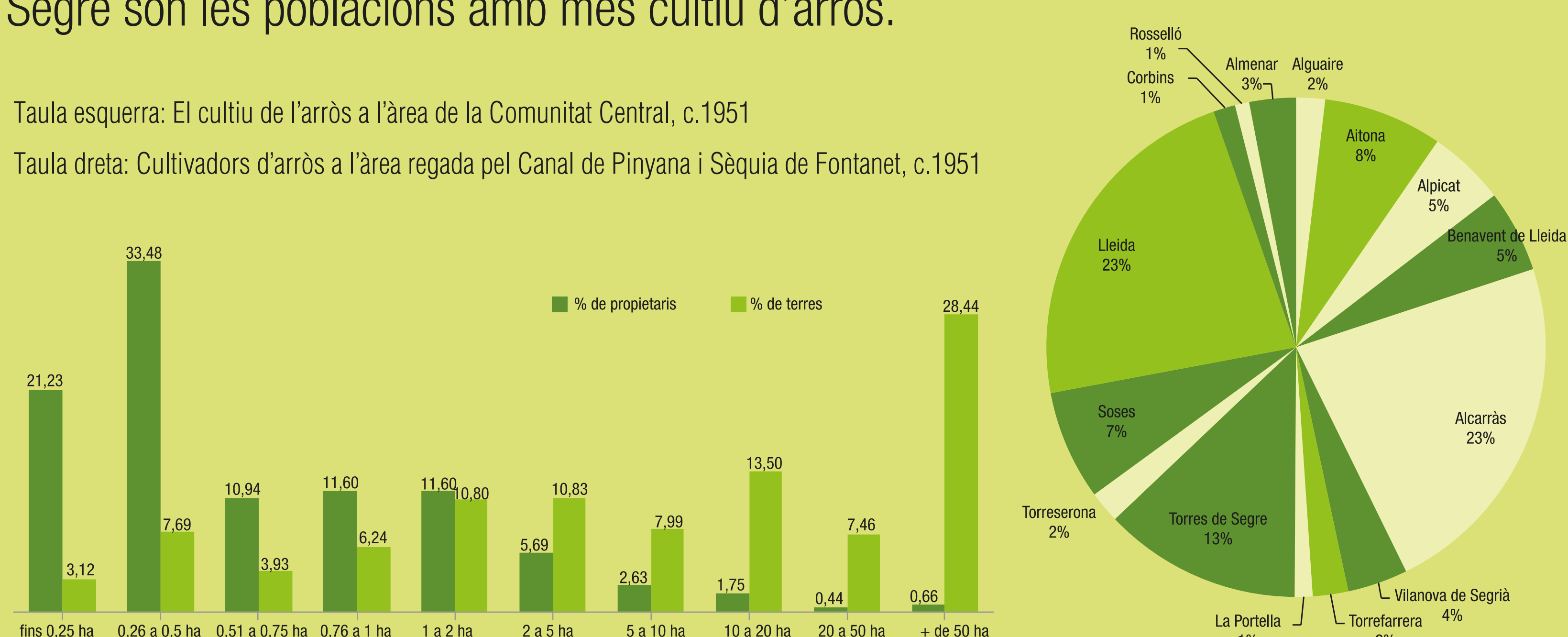
EL CULTIU DE L'ARRÒS

L'ARRÒS

A la primera meitat del segle XVIII ja estava prohibit sembrar arròs al terme de Lleida. El 1726 l'Ajuntament en promou la prohibició a pobles propers per l'impacte en la salut pública. Les basses d'amerar cànem i els entollats per les inundacions del Segre són controlats i es prenen mesures concretes, sense prohibir les d'amerar cànem. Dos cents anys més tard, a començament de la dècada de 1950, s'autoritzen els "cotos arroceros" per raons alimentàries. Més de la meitat de propietaris tenen parcel·les d'arròs fins a mitja hectàrea. Lleida, Alcarràs i Torres de Segre són les poblacions amb més cultiu d'arròs.

Taula esquerra: El cultiu de l'arròs a l'àrea de la Comunitat Central, c.1951

Taula dreta: Cultivadors d'arròs a l'àrea regada pel Canal de Pinyana i Sèquia de Fontanet, c.1951

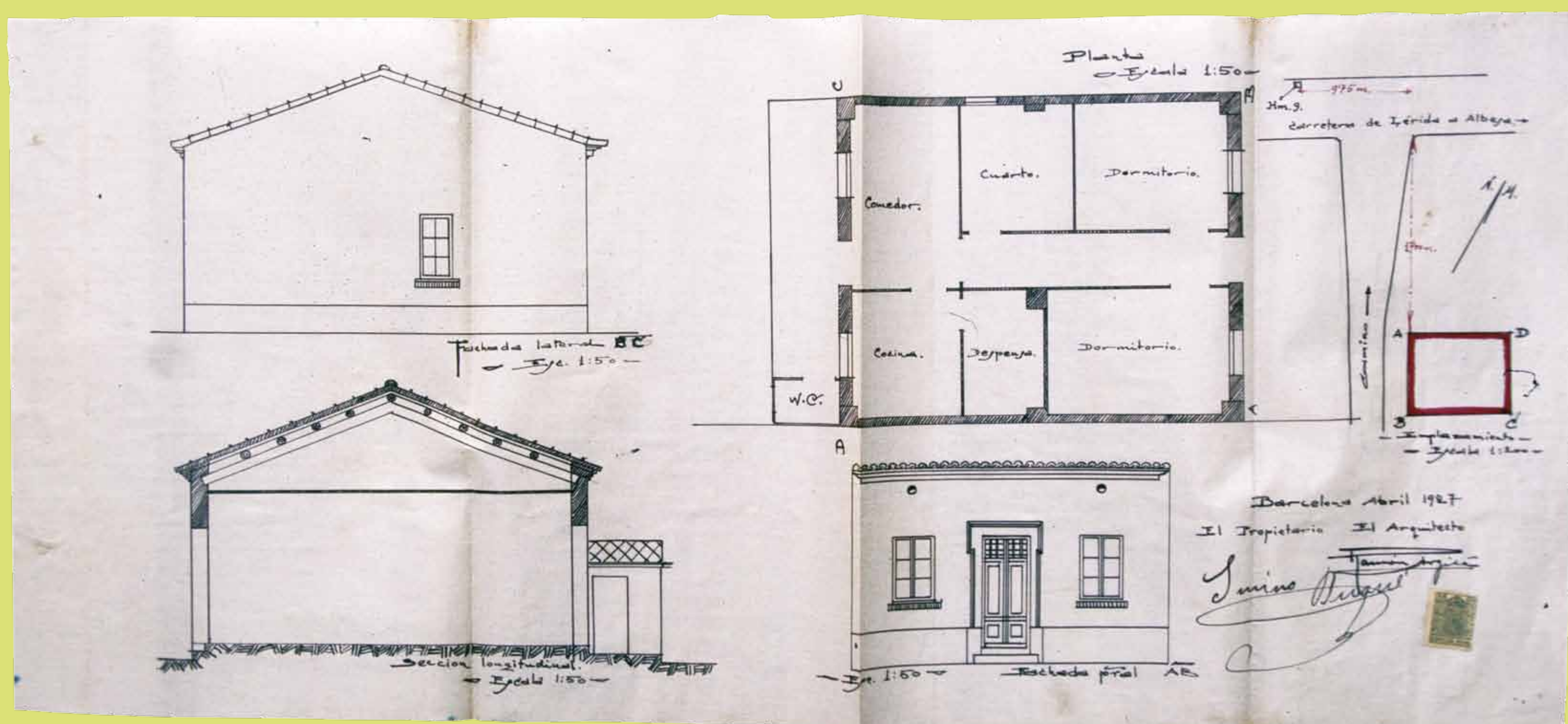

Cultiu de l'arròs a Benavent de Segrià, 1957. Arxiu fotogràfic Municipal

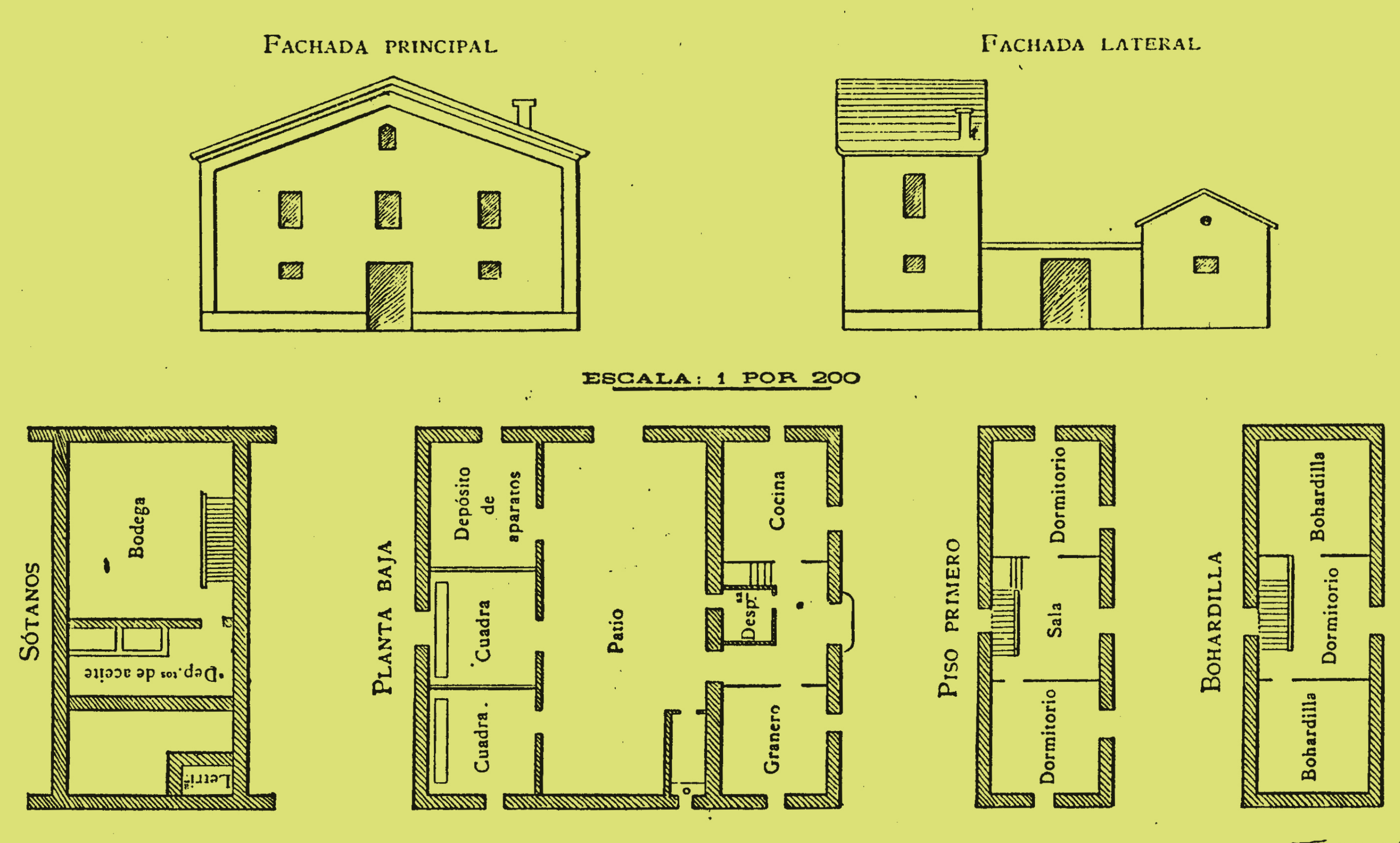
LES TORRES DE L'HORTA

LES TORRES DE L'HORTA

El 1889 la Societat Econòmica d'Amics del País planteja un concurs sobre la colonització i repoblació de l'horta de Lleida, que va guanyar Antoni Blàvia. Des de la crisi del segle XVII, en què desapareixen tres pobles de l'horta –Rufea, Vilanova de l'Horta i Torres de Sanui- i amb la prohibició borbònica de construir fora de les muralles, i fins les primeres dècades del segle XX, l'horta de Lleida està pràcticament despoblada, fet que contrasta amb el creixement de torres i instal·lacions des de 1910-1920, i especialment a la segona meitat del segle XX.

Permís d'obres per una torre el 1927. Arxiu Municipal de Lleida

Model de torre per repoblar l'horta publicat a l'estudi d'Antoni Blàvia

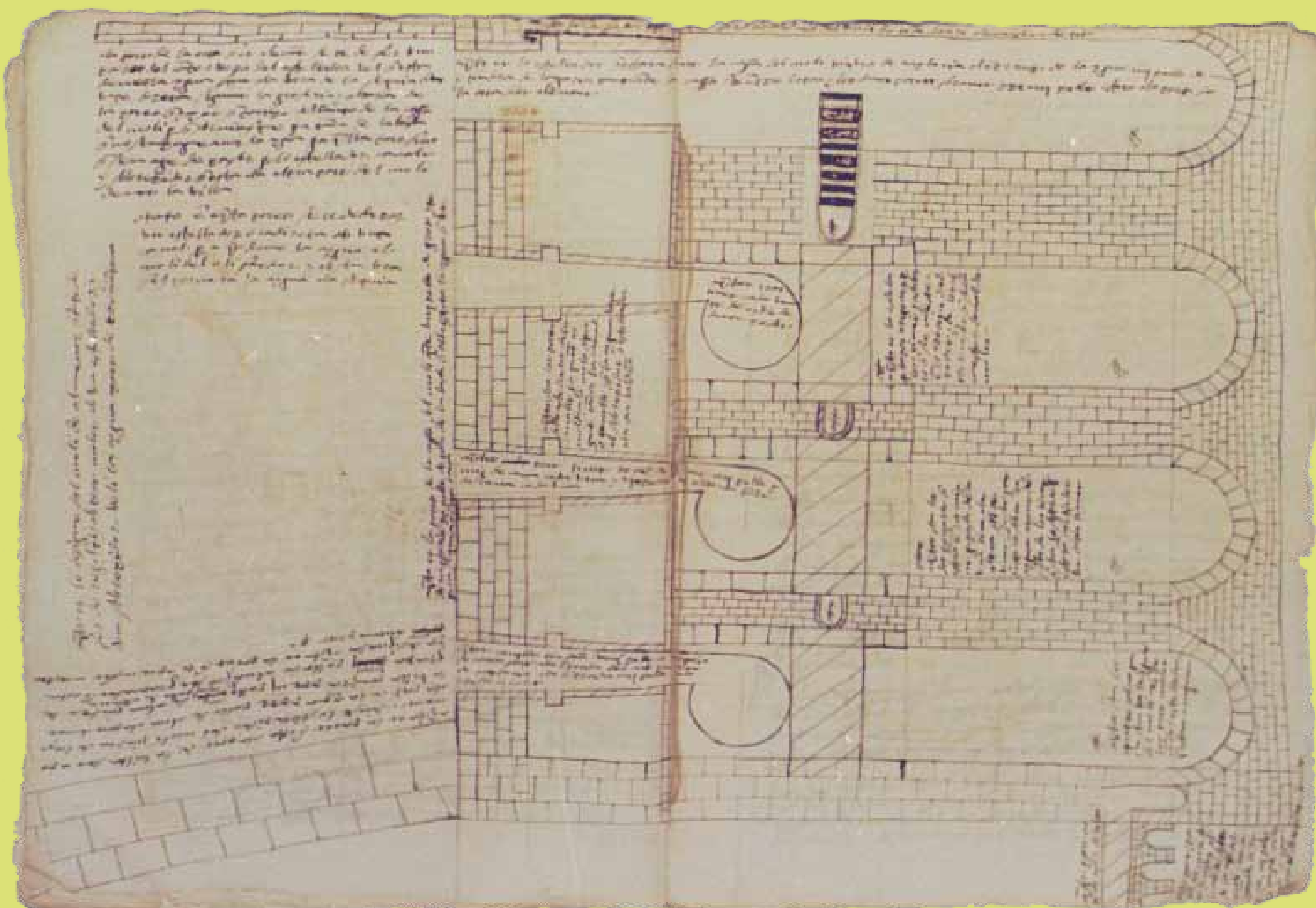
EL MOLÍ DE REGOLF D'ALMENAR

D'ALMENAR

La primera referència del molí d'Almenar la trobem l'any 1328. A partir de l'any 1543, de la mà del senyor de la vila Jeroni de Carcassona, es va aplicar una de les tecnologies més innovadores d'aquella època, coneguda com el molí de Regolf. Consisteix en la substitució de l'impuls de gir de les moles, basat en la pressió de l'aigua als rodets, per la introducció d'aquests rodets en uns cilindres de pedra, en els quals el pes i la força de l'aigua generen força centrífuga sobre el rodet. El seu inconvenient és que necessiten molta aigua. A mitjan segle XIX, durant la desamortització, el molí fariner passà a mans particulars. Actualment l'Ajuntament d'Almenar el té rehabilitat.

Dibuix fet a la paret d'una de les moles de l'antic molí d'Almena

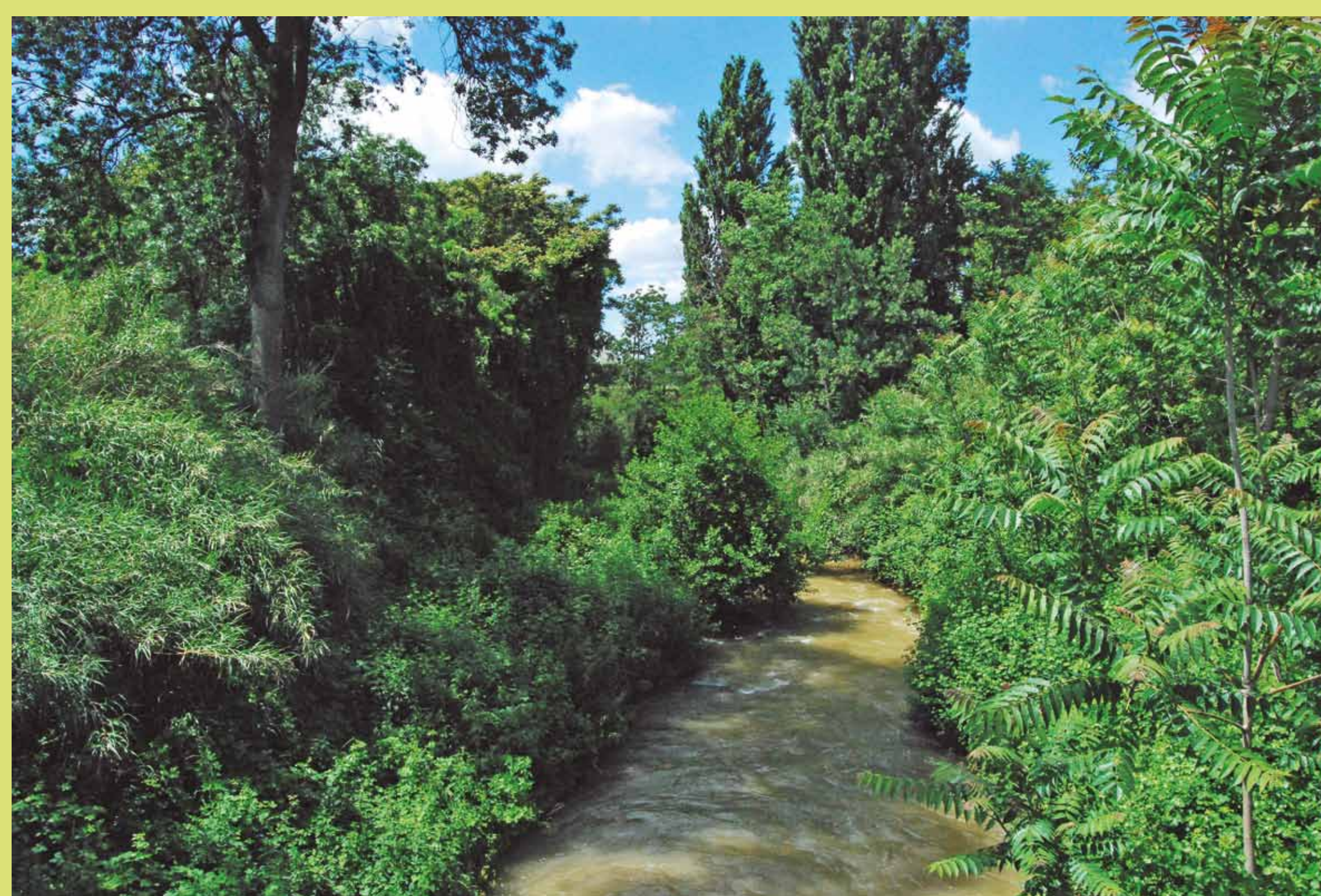

Plànol del molí de Regolf d'Almenar, any 1543 (Arxiu Capitular de Lleida)

NOVES
PROPOSTES

NOVES PROPOSTES

L'horta de Lleida és un ecosistema ric i divers, on la ciutat i la seva gent han trobat al llarg de la història la base per a l'explotació agrícola tan característica de la zona. L'accelerat ritme de l'actual mercat globalitzat i la progressiva pèrdua de capacitat econòmica de les explotacions de l'horta, ha generat la necessitat d'articular noves propostes basades en els valors ecològics, la sostenibilitat i la tradició. Paral·lelament, també s'estan portant a terme diferents activitats culturals entorn de l'horta més propera a la ciutat per donar a conèixer la seva història i situació actual.

Tram de la sèquia de Fontanet al seu pas per la partida de Grenyana. (Fotografia: Marc Coca)

Activitat cultural a l'entorn del molí de Cervià. (Fotografia: Grup d'Estudis Horta-Riu)

HORTA
 RIU
Grup d'Estudis
Ateneu Popular de Ponent